

Трикашна Д.В.

магістрант

Національного університету харчових технологій

Прохорова Л.І.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку і аудиту

Національного університету харчових технологій

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕТОДОЛОГІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Сьогодні найбільш поширеним видом інвестиційної діяльності є операції з цінними паперами. Використання у своїй діяльності цінних паперів вимагає застосування та обробки великої кількості облікової інформації, що потребує постійного контролю. З підписанням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом виникла необхідність внесення змін до національних нормативно-правових актів, пов'язаних з виконанням зобов'язань щодо наближення законодавства України в сфері бухгалтерського обліку до законодавства Європейського Союзу у відповідній галузі. У статті досліджено особливості методології та організації обліку та аудиту цінних паперів, здійснено пошук шляхів, а також надано рекомендації щодо їх удосконалення.

Ключові слова: цінні папери, облік, аудит, П(с)БО, Податковий кодекс, МСБО, МСФЗ, Європейський Союз.

Сегодня наиболее распространенным видом инвестиционной деятельности являются операции с ценными бумагами. Использование в своей деятельности ценных бумаг требует применения и обработки большого количества учетной информации, которая нуждается в постоянном контроле. С подписанием Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом возникла необходимость внесения изменений в национальные нормативно-правовые акты, связанные с исполнением обязательств касательно приближения законодательства Украины в сфере бухгалтерского учета к законодательству Европейского Союза в соответствующей отрасли. В статье исследованы особенности методологии и организации учета и аудита ценных бумаг, осуществлен поиск путей, а также предоставлены рекомендации для их усовершенствования.

Ключевые слова: ценные бумаги, учет, аудит, П(с)БУ, Налоговый кодекс, МСБУ, МСФО, Европейский Союз.

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку ринкової економіки та трансформації відносин між суб'єктами господарювання та державою в Україні підвищується значущість достовірної, повної та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Економічна ефективність діяльності підприємств, забезпечення високих темпів їх розвитку, підвищення конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках значною мірою залежать від їх інвестиційної діяльності. Найбільш поширеним елементом інвестиційної діяльності підприємств сьогодні є ринок цінних паперів.

Використання цінних паперів у своїй діяльності потребує застосування та обробки великої кількості облікової інформації. Виникає необхідність постійного контролю над цією інформацією, адже правильне відображення інформації про наявність і рух цінних паперів як в бухгалтерському обліку, так і у фінансовій

звітності впливає на прийняття управлінських рішень. Саме цим пояснюється необхідність постійного вдосконалення методології обліку та аудиту операцій з цінними паперами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемне питання обліку та аудиту цінних паперів розглядали багато науковців та вчених у своїх наукових працях. Деякі з них приділяли увагу особливостям обліку та аудиту цінних паперів, інші запропонували шляхи вдосконалення методології обліку та аудиту.

Н. Пономарьова [9] в дисертаційній роботі «Облік і аудит цінних паперів (на прикладі акціонерних товариств машинобудівного комплексу)» розробила комплекс пропозицій та конкретних рекомендацій з удосконалення методики та організації бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту цінних паперів. Облік і аудит цінних паперів також був досліджений А. Ісаєвою [10]. Результати наукових пошуків і шляхи вдосконалення методології обліку та аудиту цінних паперів знайшли відо-

браження в дисертаційній роботі «Методологія і організація обліку і аудиту цінних паперів».

Питаннями методології обліку, аналізу та аудиту операцій з цінними паперами займалися й інші науковці, зокрема Ф. Бутинець, Н. Дорош, Л. Духновська, Т. Редзюк, В. Сопко, Н. Ткаченко, О. Усатенко, І. Фаріон.

Метою дослідження є вивчення особливостей методології та організації обліку та аудиту цінних паперів, пошук шляхів та надання рекомендацій щодо їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Цінним папером є документ установленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного паперу (особи, яка видала цінний папір) і особи, що має права на цінний папір, а також передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам [1, с. 1].

Для бухгалтерського обліку цінних паперів (інвестицій), емісії або погашення в переліку положень (стандартів) бухгалтерського обліку мають місце П(с)БО 12 «Фінансові інвестиції» та П(с)БО 13 «Фінансові інструменти». Облік цінних паперів також регулюється нормами П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість», якщо цінний папір був отриманий підприємством в рахунок забезпечення оплати за реалізовані товари (роботи, послуги) за умови нормальної операційної діяльності (як правило, на практиці для цього використовуються векселі). Оцінка цінних паперів, що виступають як зобов'язання підприємства, регулюється П(с)БО 11 «Зобов'язання».

Слід відзначити зміни, що були внесені до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» в редакції від 12 травня 2011 р. (п. п. 2, 3 ст. 12¹). Зокрема, було передбачено, що публічні акціонерні товариства, банки і страхові компанії, а також підприємства, перелік яких встановлює Кабінет Міністрів України, зобов'язані складати свою звітність за міжнародними стандартами.

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» від 5 жовтня 2017 р. № 2164-VIII, який набирає чинності з 1 січня 2018 р., був розроблений в рамках виконання зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом щодо наближення законодавства України у сфері бухгалтерського обліку до законодавства Європейського Союзу у відповідній галузі.

З метою приведення норм національного законодавства у відповідність до положень Директиви ЄС № 2013/34/ЄС внесено такі зміни до Закону:

– розширення сфери застосування міжнародних стандартів фінансової звітності шляхом законодавчого закріплення їх обов'язкового застосування великими підприємствами і підприємствами, які здійснюють видобуток корисних копалин загальнодержавного значення;

– встановлення для досягнення цілей складання фінансової звітності критеріїв віднесення підприємств до мікропідприємств, малих, середніх і великих підприємств;

– вдосконалення порядку подання фінансової звітності в єдиному електронному форматі, а також її оприлюднення разом з аудиторським висновком для публічних підприємств.

Підприємства, що підпадають під критерії, на практиці бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами повинні застосовувати такі міжнародні стандарти: МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання», МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка», МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації», МСФЗ 9 «Фінансові інструменти».

Розглянемо деякі особливості обліку операцій з цінними паперами.

Облік акцій власної емісії підприємство повинне здійснювати за такими напрямками: облік статутного капіталу акціонерного товариства під час його реєстрації, облік оплати статутного капіталу акціонерами (погашення ними заборгованості за статутним капіталом), облік зменшення або збільшення розміру статутного капіталу, облік розрахунків з учасниками (акціонерами), що працюють на підприємстві і володіють акціями. При цьому аналітичний облік ведеться за кожним засновником (учасником) та за видами виплат.

У день реєстрації статуту здійснюється таке бухгалтерське проведення, як дебет рахунку 46 «Неоплачений капітал» та кредит рахунку 40 «Статутний капітал» на всю суму статутного капіталу.

Погашення своєї заборгованості за статутним капіталом акціонери можуть здійснювати не лише грошовими коштами, але й іншими активами, а саме передавати основні засоби, нематеріальні активи, запаси як внесок до статутного капіталу. Під час надходження цих внесків у бухгалтерському обліку робиться запис за дебетом відповідних рахунків активів (30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 15 «Капітальні інвестиції», 10 «Основні засоби», 20 «Виробничі запаси» тощо), а також за кредитом рахунку 46 «Неоплачений капітал».

Важливою частиною в обліку операцій з акціями власної емісії є розрахунки з акціонерами, пов'язані з розподілом прибутку, тобто за нарахованими дивідендами.

Відповідно до п. 4 П(с)БО 15 «Дохід» дивіденди – частина чистого прибутку, що розподі-

лена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі в статутному капіталі підприємства [8, с. 1].

Для оцінки минулих результатів операційної діяльності підприємства, визначення ефективності та прибутковості використання підприємством ресурсів, що надані власниками його акцій, розраховується показник прибутку на акцію. Цей показник відображається у фінансовій звітності (ф. № 2 «Звіт про фінансовий результат») та розраховується за такою формулою [11, с. 644]:

$$ПНА = \frac{ЧП(З)}{АП}, \quad (1)$$

де ПНА – чистий прибуток на одну просту акцію;

ЧП (З) – чистий прибуток або збиток;

АП – середньозважена кількість простих акцій.

Відповідно до пп. 164.2.8 п. 164.2 ст. 164 Податкового кодексу пасивні доходи включаються до загального оподаткованого доходу фізичної особи. Правила оподаткування доходів фізичних осіб у вигляді дивідендів визначено п. 170.5 ст. 170 Кодексу. Оскільки за цими правилами емітент корпоративних прав є податковим агентом під час нарахування дивідендів, то будь-яке нарахування суми дивідендів фізичній особі повинне супроводжуватися нарахуванням ПДФО за ставками, передбаченими п. 167.5 ст. 167 Кодексу [3, с. 20].

Акції невластної емісії (придбані в інших підприємств) обліковуються як фінансові інвестиції та знаходять своє відображення на рахунках бухгалтерського обліку залежно від того, на який термін вони придбані. Акції, придбані строком до одного року, класифікуються як поточні інвестиції та відображаються на рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції», на строк більше одного року – на рахунку 14 «Довгострокові фінансові інвестиції».

Відображення операцій з облігаціями на рахунках бухгалтерського обліку залежить від того, в кого вони обліковуються, а саме у емітента або інвестора.

Для обліку емітентом операцій з облігаціями використовується рахунок 52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями». Цей рахунок емітент використовує для накопичення інформації про розрахунки з інвесторами за випущеними та сплаченими власними облігаціями строком погашення понад дванадцять місяців з дати балансу, а також має такі три субрахунки: 521 «Зобов'язання за облігаціями», 522 «Премія за випущеними облігаціями», 523 «Дисконт за випущеними облігаціями».

Якщо емітент розміщує свої облігації з премією, то суму перевищення вартості продажу

випущеної облігації над її номінальною вартістю він відображає за кредитом субрахунку 522 «Премія за випущеними облігаціями», у разі розміщення облігацій з наданням дисконту сума перевищення номінальної вартості облігації над вартістю її продажу враховується у емітента за дебетом субрахунку 523 «Дисконт за випущеними облігаціями».

Інвестор зобов'язання за облігаціями в обліку відображає їх як фінансові інструменти, що обліковуються відповідно до П(с)БО 13 «Фінансові інструменти».

Для відображення операцій з облігаціями в обліку у інвестора використовуються такі субрахунки: 142 «Інші інвестиції пов'язаним сторонам», 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам» для обліку облігацій терміном погашення понад року з моменту придбання, 352 «Інші поточні фінансові інвестиції» для облігацій, до погашення яких залишилося менше року або які придбані з метою подальшого перепродажу.

Нараховані відсотки за облігаціями повинні відображати у складі фінансових доходів або витрат так: у емітента за дебетом рахунку 952 «Інші фінансові витрати», у інвестора за кредитом рахунку 732 «Відсотки одержані».

Особливістю обліку облігацій є те, що спершу облігації як фінансові інструменти оцінюються за фактичною собівартістю, яка включає в себе справедливую вартість, а також витрати, пов'язані з придбанням або вибуттям облігацій (сплата послуг депозитарію тощо).

Далі на кожну дату балансу облігації повинні бути оцінені за методом амортизованої собівартості, сутність якого полягає в тому, що доходи під час розміщення облігації у вигляді премії або витрати у вигляді дисконту не повинні визначатися в момент їх розміщення, а включаються до складу доходів або витрат частинами аж до моменту погашення облігацій.

П(с)БО 13 «Фінансові інструменти» не передбачає методу оцінки за амортизованою собівартістю, тому рекомендується використовувати метод ефективної ставки відсотка для амортизації дисконту або премії згідно з нормами П(с)БО 12 «Фінансові інвестиції».

Для розрахунку ефективної ставки відсотка застосовується формула [6, с. 1]:

$$EIR = \frac{M \times r + (D(-B) / n)}{(V + M) / 2}, \quad (2)$$

де EIR – ефективна ставка процента;

M – номінальна вартість облігацій;

V – фактична вартість розміщення облігацій;

r – фактична ставка процента;

D – амортизований дисконт;

B – амортизована премія;

n – кількість періодів обігу облігацій.

Розглянемо приклад розрахунку амортизації дисконту за облигаціями, що наведений в П(с)БО 12 «Фінансові інвестиції» [6, с. 1].

Приклад 1. Підприємство 3 січня 2000 р. придбало облигації номінальною вартістю 50 000 грн. за 46 282 грн., тобто дисконт становив 3 718 грн. (50 000 – 46 282). Фіксована ставка відсотка за облигацією встановлена як 9 процентів річних. Дата погашення облигації відбудеться через 5 років. Виплата відсотка здійснюється щорічно в кінці року, його номінальна сума становить 4 500 грн. (50 000 x 9%).

Ефективна ставка відсотка: $\frac{4500 + (3718 / 5)}{(46282 + 50000) / 2} = 11\%$.

Для розрахунку амортизованої премії за облигаціями використовуємо табл. 1.

Амортизація премії відображається в обліку емітента з визнанням фінансових доходів за дебетом субрахунку 522 «Премія за випущеними облигаціями» та кредитом субрахунку 733 «Інші доходи від фінансових операцій», а амортизація дисконту – з визнанням фінансових витрат за дебетом субрахунку 952 «Інші фінансові витрати» та кредитом субрахунку 523 «Дисконт за випущеними облигаціями».

Сума амортизації дисконту або премії нараховується одночасно з нарахуванням відсотку (доходу від фінансових інвестицій), що підлягає отриманню, та відображається інвестором у складі інших фінансових доходів (за кредитом рахунку 733 «Інші доходи від фінансових операцій») або інших фінансових витрат (за кредитом рахунку 952 «Інші фінансові витрати») з одночасним збільшенням або зменшенням балансової вартості фінансових інвестицій відповідно.

Розрахунки між суб'єктами економічних відносин можуть здійснюватися за допомогою векселів. Для відображення цих операцій в обліку призначені такі рахунки: для векселів отриманих використовуються рахунки 341 «Короткострокові векселі одержані» (на термін до одного року), 182 «Довгострокові векселі одержані» (на термін більше одного року); для векселів виданих терміном до одного року – 62 «Коротко-

строкові векселі видані», більше одного року – 51 «Довгострокові векселі видані».

Операції з простими та переказними векселями в бухгалтерському обліку відображаються однаково, відмінність виникає в обліку між відсотковими та безвідсотковими векселями.

Відсотковий вексель містить визначену суму річного відсотка. Вартість погашення такого векселя дорівнює сумі його номінальної вартості та сумі відсотків. Відсотки, що нараховані за векселем одержаним, включаються до складу доходів і відображаються за кредитом рахунку 732 «Відсотки одержані»; відсотки, що нараховані за векселем виданим, включаються до складу витрат і відображаються за дебетом рахунку 952 «Інші фінансові витрати».

Важливим пунктом в обліку відсоткових векселів є оподаткування нарахованих відсотків. Пунктом 189.7 ст. 189 ПКУ визначено, що, якщо платник податку здійснює операції з постачання товарів/послуг, які є об'єктом оподаткування згідно зі ст. 185 цього Кодексу, під забезпечення боргових зобов'язань покупця, наданих такому платнику податку у формі простого або переказного векселя, або інших боргових інструментів (далі – вексель), випущених таким покупцем або третьою особою, базою оподаткування є договірна вартість, визначена в порядку, встановленому п. 188.1 ст. 188 цього Кодексу, без урахування дисконтів або інших знижок з номіналу такого векселя, а за процентними векселями – така договірна вартість, збільшена на суму процентів, нарахованих або таких, що повинні бути нараховані на суму номіналу такого векселя [3, с. 26].

Перевірка достовірності відображення підприємством в обліку здійснених операцій з цінними паперами та розкриття інформації про них у фінансовій звітності є одним із напрямів аудиту.

Згідно з Законом України «Про аудиторську діяльність» аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність

Таблиця 1

Розрахунок амортизації дисконту за облигаціями

Дата	Номінальна сума відсотка, грн.	Сума відсотка за ефективною ставкою*, грн.	Сума амортизації відсотка, грн. (гр. 2 – гр. 3)	Амортизована собівартість облигації, грн.
3 січня 2000 р.	X	X	X	46 282
31 грудня 2000 р.	4 500	5 091	591	46 873
31 грудня 2001 р.	4 500	5 156	656	47 529
31 грудня 2002 р.	4 500	5 228	728	48 257
31 грудня 2003 р.	4 500	5 308	808	49 065
31 грудня 2004 р.	4 500	5 435	935	50 000

* сума відсотка за ефективною ставкою розраховується як добуток вартості облигації на попередню дату та ефективної ставки відсотка

в усіх суттєвих аспектах, а також відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно з вимогами користувачів [2, с. 1].

Метою аудиту цінних паперів є підтвердження повноти, достовірності, законності та правильності відображення в обліку та фінансовій звітності інформації про цінні папери.

Порядок аудиту цінних паперів включає такі завдання:

- перевірка законності та доцільності операцій з цінними паперами;
- перевірка стану обліку і контролю за наявністю цінних паперів;
- перевірка правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами;
- підтвердження правильності оцінки собівартості цінних паперів в бухгалтерському обліку;
- перевірка правильності документального оформлення операцій з цінними паперами;
- контроль проведення додаткових емісій та правильності їх відображення в бухгалтерському обліку;
- перевірка повноти відображення доходів від операцій з цінними паперами;
- перевірка правильності оподаткування цінних паперів;
- встановлення правильності і повноти відображення операцій з цінними паперами у фінансовій звітності.

Аудит цінних паперів рекомендовано здійснювати за їх видами. Аудитор на етапі планування своєї роботи повинен оцінити аудиторські ризики, здійснити оцінки системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю (зазвичай за допомогою тестів), а також розробити план та програми аудиту.

Так, під час проведення аудиту операцій з цінними паперами аудитор необхідно підтвердити реальне існування цінних паперів на підприємстві, перевірити правильність їх класифікації та оцінки. Аудитор перевіряє документальне оформлення операцій з цінними паперами, правильність відображення цих операцій за рахунках бухгалтерського обліку. Перевіряється, чи правильно відображені доходи і витрати, що виникли внаслідок здійснення операцій з цінними паперами, чи правильно визначений фінансовий результат за цими операціями, а також те, наскільки повно і достовірно відображена у фінансовій звітності інформація про фінансові інвестиції, капітал та векселі.

Прикладами порушень, що виявлені під час аудиторської перевірки операцій з цінними паперами, можуть бути такі.

1) В обліку операцій з акціями можуть бути невнесення або неповне внесення впродовж першого року засновниками часток до статутного капіталу; неправильне документування часток засновників, які були внесені до статутного капіталу або повернуті; неправильний розрахунок дивідендів.

2) Прийняття рішення про виплату дивідендів за акціями до моменту повної сплати розміру всього статутного капіталу чи за наявності у акціонерного товариства збитків за результатами діяльності; неправильне нарахування податку на доходи фізичних осіб на суму дивідендів.

3) В обліку операцій з облигаціями можуть бути витрати на придбання облигацій, включені до витрат періоду, а не до собівартості облигацій або, навпаки, включення до собівартості облигацій суми витрат, що безпосередньо не пов'язані з їх придбанням; відображення доходів від операцій з облигаціями (наприклад, відсотків) у складі інших, ніж фінансових; неправильне віднесення облигацій до складу поточних або довгострокових; неправильний розрахунок амортизації премії або дисконту.

4) В обліку вексельних розрахунків можуть бути відсутність всіх необхідних реквізитів на бланку векселів (підписів керівника та головного бухгалтера або уповноважених ними осіб; печатки, дати тощо); відсутність документів, що підтверджують виконання операцій з векселями (договору купівлі-продажу, видаткових накладних, актів приймання-передачі); несвоєчасне погашення зобов'язань за векселями; неправильне визначення податкового зобов'язання з ПДВ; невідображення або неправильне відображення податкового кредиту з ПДВ з суми відсотків за відсотковими векселями.

Доцільним буде акцентування уваги на змінах, які передбачають внесення до Закону України «Про аудиторську діяльність», що пов'язані з виконанням зобов'язань Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом щодо відображення змін в аудиті ЄС в національному законодавстві. Норми національного законодавства у сфері аудиторської діяльності приводяться у відповідності до законодавства Європейського Союзу, зокрема до положень Директиви 2006/43/ЄС з урахуванням норм Регламенту (ЄС) № 537/2014 Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 р. про особливі вимоги стосовно аудиту суспільно значущих суб'єктів господарювання. Реформа аудиту в ЄС відбулася в напрямі впровадження суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Такий підхід був спричинений хвилею скандалів у кінці ХХ сторіччя з корпоративною

фінансовою звітністю у різних країнах, зокрема в США, Європі та Японії.

Проект Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 3 жовтня 2017 р. № 2149-VIII має на меті створення механізмів моніторингу та покращення якості аудиторських послуг, а саме належних стимулів для заохочення до покращення якості та достовірності корпоративної звітності; позитивного інвестиційного клімату України; підвищення довіри населення до українських банків, страхових компаній, інших публічних компаній, зокрема державних підприємств; належних умов для виходу національних компаній на ринки капіталу; підвищення рівня довіри зовнішніх інвесторів до фінансової звітності; підвищення довіри регуляторних органів (НБУ, НКЦПФР, Національного комітету фінансових послуг) до фінансової звітності компаній.

Висновки з проведеного дослідження. Ринкові відносини визначають об'єктивну необхідність підвищення ролі бухгалтерського обліку в управлінні підприємством. Для прийняття оперативних рішень в управлінні підприємством в умовах постійних коливань кон'юнктури ринку і конкуренції товаровиробників необхідна своєчасна та правдива інформація.

Достовірне відображення операцій з цінними паперами в обліку та фінансовій звітності є основою прийняття обґрунтованих управлінських рішень на підприємстві. Гармонізація національного законодавства у сфері аудиту фінансової звітності та аудиторської діяльності із законодавством Європейського Союзу сприятиме підвищенню якості аудиторських послуг загалом і щодо аудиту цінних паперів зокрема, забезпечить підвищення інвестиційної привабливості національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
2. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22 квітня 1993 р. № 3126-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.
3. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р. № 237. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 р. № 20. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 26 квітня 2000 р. № 91. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 р. № 559. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
9. Пономарьова Н. Облік і аудит цінних паперів (на прикладі акціонерних товариств машинобудівного комплексу): автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04; Держ. академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. Київ, 2005.
10. Ісаєва А. Методологія і організація обліку і аудиту цінних паперів: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09; Київ. нац. університет ім. Т. Шевченка. Київ, 2009.
11. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник. 7-ме вид. допов. і перероб. Київ: Алерта, 2016. 928 с.

Trykashna D.V., Prokhorova L.I.

SOME ASPECTS OF THE METHODOLOGY AND ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND AUDIT OF SECURITIES TRANSACTIONS

In today's conditions of the development of a market economy and the transformation of relations between business entities and the state in Ukraine, the significance of reliable, complete, and unbiased information about the financial state and results of the enterprise increases. The economic efficiency of enterprises, ensuring high rates of their development, increasing competitiveness in the domestic and foreign markets, to a large extent depend on their investment activity. The most common type of investment activity of enterprises is the securities transactions.

There is a necessity of constant control over the information on securities when they are used in the enterprise. The reliable reflection of securities transactions in accounting and financial reporting is the basis for the adoption of sound management decisions at the enterprise. The results of the audit of securities confirm the reliability of the entity's reflection in accounting for transactions with them and disclosure of information about them in financial statements.

After the signing of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, it became necessary to amend the national regulations. The changes are related to the fulfilment of obligations related to an approximation of the legislation of Ukraine in the field of accounting to the legislation of the European Union in the relevant field. This explains the necessity for continuous improvement of the accounting and audit methodology of securities transactions.

The article examines features of the methodology and organization of accounting and auditing of securities, provides recommendations for the improvement.

Key words: securities, accounting, audit, IAS, IFRS, European Union.